

Panis Evangelici Fragmenta Qvadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Dominicam Palmarum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

DOMINICA PALMARUM. CONCIO PRIMA.

Crucem fortiter tolerandam.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21.

Cum sepius Christus Dominus ingressus sit in urbem Jerusalem, id semper fecit silentio, sine apparatu, pedes, exiguo comitatu, nulloque strepitu. Unde itaque fit ut hodie tam insolenti pompâ ingrediatur, sedens in asino, concurrentibus populis, magnâ acclamatione, quod non modò non prohibet, sed etiam sic approbat, ut dicat, si illi tacuissent, futurum ut lapides loquerentur. Hujus rei tam inusitata, multæ rationes afferuntur.

1. Enim Scripturæ Interpretes agnoscunt impleram figuram Agni Paschalis, qui ut est in Exodo cap. 12. quatuor dies ante Paschatis diem introducebatur in domum cujusque coronatus, & redimitus, die Paschatis immolatus: Ita Christus decimâ die primî mensis Jerusalem ingreditur, cum esset decimâ quartâ die immolandus, & impletus figuram Paschatis, *Enim Pascha nostrum immolatus est Christus.*

2. Causa fuit quam indicat Evangelista, ut cogerebantur Judæi ex prophetiæ testimonio, ipsum tanquam suum Regem ac Messiam agnoscere: cum enim disertè dixerit Prophe-

ta, *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam, & pullum filium subjugalis*; hæc nota humilitatis regnum Messia notavit: Siquidem cum hæc nota & aliæ quæ in Prophetis leguntur in nullo alio quam in Christo fuerint completæ, argumentum est infallibile ipsum esse Messiam, nam prophetiarum eventus sub calumniam venire nequit: Apocal. 19. *Testimonium enim Iesu est spiritus prophetia.*

3. Causa fuit ut eâ ratione celebraretur de mortis victoria triumphus: nata occasione fuscitationis Lazari hæc omnis pompa Christo ivit obviam, unde ait Joan. cap. 12. *Testimonium ergo perhibebat turba qua erat cum eo, quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea & obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. Idcirco Ecclesia in ramorum benedictione sic ait in Antiphona! Triumphatori mortis clamantes, Hosanna in excelsis: Et in alia, Victori triumphanti digna dant obsequia; & in laudem Christi voces tonant per nubila: Hosanna in excelsis.*

4. Causam affert S. Chrysostomus, quæ bono sensu accipienda est, ut invidiam Judæorum

deorum concitaret eo facto, cum se eorum Regem profiteretur: ut scilicet ostenderet, se mortem non fugere; in cuius causam volens occurreret; non quia hoc facto eos excitavit, ut facerent quod antea nolent, sed ut possent facere quod prius volebant: facultas (inquit) eis data est, non mutata voluntas.

5. Causa fuit ut regni sui speciem, quod in humilitate consistebat, ob oculos poneret; eius virtutis nobis daret exemplum, cuius nec ipse oblitus est, etiam in summo triumpho.

6. Causa, ut cum sic honoratus fuisset, gravior deinde esset eius infamia in cruce, secundum illud Sapientis, Proverb. 16. *Ante ruinam exaltatur spiritus.* In quibus causis & rationibus hærere non placet, ut quam potissimam iudico vobis afferam, si prius opem à cœlo accersivero per Virginis intercessionem. **AVE MARIA.**

VNiversis ex causis quæ mihi venerunt in mentem, cur filius Dei sæpe ingressus in Ierusalem sine strepitu, & apparatu, hodie alio profus modo intravit, comitatus hominum turba, quæ manu palmas & ramos oliivarum gestabat, & stercabat vestibis suis vias quibus incedebat, cum votis, laudibus, lætitiæ acclamationibus, testimoniisque exultationis atque amplitudinis sicut Regi supremoque Domino adhibitis: Quæ me omnium maximè affecit, permovitque causa hæc est, illi ea ratione agendi, voluisse nobis significare vehementer suum patiendi desiderium, suamque amorem in cruce, quam non defugiebat, sed potius ad eam progrediebatur triumphans. Nos inde intelligimus 1. contra sensum carnis quæ à patiando se quantum potest eximit, 2. contra communem hominum opinionem; quo loco, & qua in exultatione debemus tolerantiam habere. Quia in re mihi hoc dicendi aditu fatendum est, multum esse discriminis ac differentiarum inter hæc duo, scilicet dicere, & facere, mag-

numque intercedere spatium inter cognitionem & praxin. Sermones qui fiunt de peccatione, pleni sunt magnitudine animi & fortitudine; sed qui sunt Achilles in verbis, evadunt in experimentis Theistes. Nihil luculentius est in ore quam de Cruce loqui, estque delectabile seipsum crucifigere, quàm id agitur tantùm lingua: verùm si crucis onus humeris nostris imponitur, decerptum è sacris hisce reliquiis frustulum nobis intolerabile videtur. Attramen quia cognitio est principium actionis, & multum refert persuadere sibi rei veritatem, priusquam veniatur ad usum, & praxin; ad ingenerandam nobis animi fortitudinem in patiando, tres profero sequentes propositiones.

I. Est, tribulationem non esse formidandam.

I. Ratio est, Quia propriè loquendo, nihil timendum est præter Deum, ille verò unus est secundum illud Isaia 48. *Ego sum primus, & novissimus, absque me non est Deus:* Id ipsum, significatum est Beato Ioanni Apocal. 1. *Noli timere; Ego sum primus, & novissimus.* Quali diceret, si ego quem solus timere debes, te iubeo securum esse, nihil est, quod timeas. Eodem sensu Christus Dominus Matth. 10. dicebat Discipulis suis. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere sed potius timere eum, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennam.* Ostendit imbecillitatem eorum qui timentur, dum id ultra quod sævire non possunt, asserit non esse formidandum: qui si maximè læviant sibi auferunt ubi sævire possunt: è contratio ostendit, quis timeri debeat, ille nimirum qui omni modo sævire potest, & semper. Hæc cogitatio immobilem facit quemcunque animum: Ita S. Babylas, cum à templo Impetatorum arceret, cogitabat (ait S. Chrysost.) summi Regis Dei immortalis Maiestatem, Angelos, circumstantes, aula cœlestis potentiam, & hac cogitatione fretus, hominis

mortalis minas, & factum aspernabatur. Insignis locus est eadere Rom. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos? ubi vox illa Quis comprehendit tyrannos, Reges, persecutores, quoslibet Dæmones, mortales omnes, tormenta, passiones, &c. Quia Electis nihil nocere potest, cum à Deo protegantur, in cuius comparatione omnia pro nihilo reputantur. At, inquit, illud peracerbum videtur, quod aliqui iuste, & merito videantur affligi, quod hinc probatur quia per Iudicium sententias condénantur Sed audi quid Paulus subjiciat loc. cit. *Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui iustificat, quis est qui condemnet?* Certè iudicia & accusatione & dånatione perficiuntur; neutrum timere debent Electi Dei, hoc est neque hominum accusationem, neque condemnationem: quos enim Deus sua Electi-
one dignos censet, malè accusantur, & quos approbat sua sententia, & justos pronuntiat, nemo dånare potest. Vnde subdit. *Quis ergo nos separabit à charitate Christi? id est activa, seu qua nos Deus diligit: Tribulatio, an angustia, quæ sic hominem premit, ut eum non sinat elabi: an fames, an nuditas, an periculũ, an gladius, mortem significat, quæ omnia mala superat: sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die, id est omni die occidimur, estimati sumus sicut oves occisionis; id est propter nominis tui confessionem, expositi sumus morti, sicut oves quæ in macello detinentur mactationi destinatæ. Si quis igitur tibi aliquid minatur, veniat tibi in mentè, an sit Deus an alius; Si sit Deus, audi quòodo securũ te reddat; Noli timere, Ego sum primus, & novissimus: Si est alius, cum Deus non sit, quia Deus vnicus est, nihil est quod timeas: nam si homo de decus tibi minatur, at honorè tibi reddere potest Deus; si paupertatem, audi quid dicat tibi Apoc. 2. *Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam, sed dives es: si alia mala. 2. Cor. 9. Potens est autem Deus omnem gratiam abundare**

facere in vobis ut in omnibus omnem semper sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum Sed vide quam præposterè agant homines. Deus minatur peccatori mortem, inferos, æterna supplicia, ignem qui nunquam extinguitur, vermem nullo tempore moriturum, & cetera minas omnes nihil illi terroris inferunt: minatur tibi homo mortalis, cuius potestas nullius ponderis est; & sanguis tibi congelat in venis, nullius es animi, virtutemque deservis, licet dictum tibi à Deo fuerit, nihil horum timeas, quæ passurus es, noli timere, Ego sum primus, & novissimus. Id animo tuo penitus imprime, nihil metuendum esse Pater Deum.

2. Causa est. Quia si quid patimur, post Christum patimur. Quæ res tria inferit; 1. est quòd à pœnis omnem acerbiteriam ipsè sustulit; ebibit Calicem ante nos, bibendoque sacra ipsius labra eum balsamo condederunt; vel mutavit in mel, & absinthium in suavitatem; retudit tribulationis aciem; nimè amplius timenda est; ac sicut postquam crucifixus est, abstulit Cruci quicquid habebat de decoris, ita postea à quàm Passionis suæ exhausto Calicem, omnem amaritudinem doloris amovit. Et Calix meus inebrians, quàm præclarus est: igitur Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Vnde cum dixit filius Zebedæi: *Potestis bibere Calicem meum; dicunt ei possumus. 2. Quod idem sperare debes quòd ille: de ipso autem dicitur in Apoc. cap. 2. Qui fuit mortuus, & vivit, ut idem sperare possis; ac proinde quid superest nobis metuendum?*

3. Quòd post illũ patimur, hoc est minus quàm ille: Et quidem nunquam tantundem aut spernemur, aut illudemur, aut patiemur. Deinde ejus exemplo, ibimus semper post ipsum, ejusque insistemus vestigiis. Denique non potes recusare quòd ipse non recusavit. Ideoque ubi quid acciderit adversum, quæsecunque sit, dicitur advenit id mihi post Salvatorem meum; sequore eum duntaxat: mihi per honorificũ est,

eodem ac illum modo tractari, eique in tolerando esse comitem, & eundem cum ipso Calicem ebibere. *Calicem meum bibetis. Veni & sequere me.*

3. *Causa est. Quia nihil accidit nobis insciente Deo, & non volente. Apocal. 2. Scio tribulationem tuam & paupertatem, sed dives es: nihil pateris quod Christus ignoret, & nolit te pati. Quid ergo conquereris? Vis ab aliis vicem tuam doleri, latere incommodum tuum existimas, teque insciis omnibus pati: scio tribulationem tuam: Scit Deus quid sustineas, idque melius quam tu ipse pernovit. Quinetiam ita vult: Quamobrem illud scit approbationis scientia, non quod approbet malum quod tibi fit, sed quia vult ut patiaris. Causam attende potius supremam, quam immediatam qua utitur Deus, ut humiliter te habeat. Vide quomodo loquitur de prodicione Iudæ, inimicorumque suorum crudelitate: Ioan. 18. *Calicem quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Maria Diaz fidelis Dei ministra, notaque familiariter Sacerdotæ Theresiæ, conquereretur die quadam apud Deum amanter de acerbitate frigoris: os ei mox Deus occluit responsi verbulo: *Et ego feci, illius causam sum & author, Si habes de illo querimoniam, ego sum ipse de quo eam habes. Convenit quidem Sanctis ita dicere; Obijciat mihi quispiam; At mihi non tantum virtutis est. At scit hoc ipsum Deus, ideoque sic loquitur, scio tribulationem tuam & paupertatem tuam: scio etiam quid & quantum patieris: scio itidem imbecillitatem tuam, tenuitatem virium, animi exiguitatem; quapropter feci onus consentaneum humeris tuis; scio ex qua farina malsa subactum ego te conflagram: minimè conditus es ex are aut ferro; doloris sensit corpus tuum tuusque animus non carent; sed cum gratia mea qua tibi nunquam deerit, plus etiam illis omnibus potes. Parco viribus tuis, tam exiguo**

lo te pati non solum patienter sed facilliter, sed hilariter & cum delectatione. *Sed dives es: lupetit tibi unde sufficias iis qua pateris, & postquam impenderis quod expedit ad exiguum istud martyrium quod tibi offero, restat insuper tibi robur. Sed dives es virtute: Et quidem vim suam, & gratia robur, homines penitus ignorant: clamant ut pueri priusquam feriantur; plus possumus, quam putamus. Quare frustra timemus, atque exhorrescimus, idque post tot exempla? Quid pateris? Quid verò non passi sunt, tot pueri, tot Reges, tot Reginae? Tu non id poteris, quod illi, & quod istae? Pudeat post tot exempla timere & gemere. Nondum usque ad sanguinem resististi peccato repugnantes. Hinc oritur generosa in Deum fiducia, qua nos cum Apostolo 1. Cor. 10. facit exclamare, *Fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.**

II. *Propositio. Non solum minimè formidabilis est tribulatio, sed etiam amabilis est, diligere expetique debet, cum sine illa nullam habemus virtutem qua certa firmaque sit, nullam qua sit perfecta, eiusque ab illa consummationem habemus.*

Dixi r. loco, nullam virtutem esse certam sine tribulatione. Quicquid splendet minimè aurum est. Major hominum pars virtutem tantum fucam & fictam habet; occasiones demunt larvam, & simulatione depulsa exhibent quod abditum subtus latebat. Fit in virtutibus itidem ut in metallis, facilliter admodum in aestimatione erratur. Solus obryæ carinus beatitudinem præbet de auri aut argenti puritate; sola item tribulatio virtutem probat. Alchimia speciem auri & argenti ementitur, sed fornax ignisque explorant usque aded ut comperiat, nihil ea nisi figmentum fuisse. Hypocritis pietatem simulat, iustitiam & sanctitatem, at tribulationis ignis redigit omnia in fumum. Tribulatio vocatur tentatio,

quia nos experimento subijcit, efficitque ut à Deo & à nobismetipsis & ab hominibus noscamus. Quamobrem non probamur esse virtute præditi, nisi post eius explorationem. Hoc ipsum induxit Angelum Smyrnæ ut Sancti Ioannis kylo diceret. *Scio tribulationē tuam & paupertatem tuam, sed dives es: id est profiteor te locuplerem virtute ac sanctimonia, sed post tribulationem.* Ita Genesis cap. 22. *Tentavit Deus Abraham:* Et illa probatio fuit omnium quas ejusmodi vir subire posset agitationum maxima; scilicet mandatum accepisse sacrificandi filii unici manibus suis. At ipsius animus cum esset ex auro purissimo constatus, illum, nec ignis nec obryza falsitatis arguerunt; quem ipse Deus scalpore suo signavit, & hocce ornavit testimonio: Gen. 22. *Nunc cognovi quod times Deum, & non pepercisti unigenito filio tuo propter me:* Deus quippe agnovit experientia, soliditatem ipsius virtutis; meruitque tentatus testimonium illud post probationem adeo difficilem. Iobi virtus superavit Diaboli calumniam, qui accusabat eum non servire Deo nisi propter bona quæ ab eo acciperet: Deoque eadem melius innotuit ab experimento suæ fortitudinis & patientiæ, sicut ipse ait cap. 23. *Ipsè verò scit viam meam, & probavit me.* Particula, &, hoc loco sicut in aliis plerisque Scripturæ, significat, *Quia quasi aurum quod per ignem transit.* Ita David de seipso loquens, ait Psalm. 138. *Domine, probasti me, & cognovisti me:* Sic dicitur de Tobia: Tob. 12. *Et quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te.* Et in universū dixit Sapiens, Sap. 3. *Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se, tanquā aurum in fornace probavit illos.* Et Judith. cap. 8. *Memores sint, quia tentati sunt Patres nostri, ut probarentur, si verè colerent Deum suum: Memores esse debent quomodò Pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus esse Deus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes tran-*

serunt fideles: Sicut igitur in Scripturâ, ut designetur aurum optimum, & argentū purum, dicitur *aurum, atque argentum igne examinatum, purgatum septuplum,* Psalm. 11, ita, ut dicatur *Virtus eximia, Virtus probata.* Nam uti dicitur Proverb. 17. *Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita corda probat Deus.*

Quòd si Deus nos probat adversis, & Sanctorum virtutem magis cognoscit non in se, sed ratione objecti, cum videt, non tantum quid habitu, sed etiam quid actu, & ipso factò contineant, multo magis nos ipsi cognoscimus. Accidit enim plerumque, ut nobis de virtutibus blandiamur, quas nunquam probavimus, & ea non posse credamus, quæ non modò non conficere, sed nec afficere valeamus. Mirabilis est hæc in re Apostoli doctrina, quæ explico in sensu exemplari, ut Scholæ loquatur: ait itaque 1. Corinth. 3. varios varia imponere fundamento fidei: *Si quis autem superadificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam: uniuscujusque opus manifestum erit; dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit: si cuius opus manserit, quod superadificavit, mercedem accipiet; si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, scilicet tamen quasi per ignem.* Quam multi in virtutis probatione inventi sunt stipula, aut fœnum! Mille sunt exempla in Historiâ Ecclesiastica, Hæreseon principes, qui virtutem simulabant, aut solidam non habebant, cum aliquid ambiebant, consequi non possent, larvam detexerunt. Ita multi bonis se adjungunt, aut favent, cum aliquid sperant: quòd si frustrantur, viri boni speciem, ac personam abijciunt: hinc quid non agunt? quid non loquuntur? Quare si te ipsum nosse vis, ora cum Davide, Psalm. 25. *Proba me Domine, & tenta me, ure renes meos & cor meum.* Vere itaque hæc reflexione: Si ad Dei flagella es impatiens, nullius es virtutis, Sed illud modò ad-

verte,

verte, Deum nos probare, per quemcunque probemur: ad hoc enim uti potest aliorum hominum vel malitiâ, vel improbitate, vel imprudentia, vel indolis asperitate, qua ratione magis nos probat, quam cum sua manu utitur.

Denique hæc probatio alijs notam facit, aut virtutem, aut vitium. Itaque S. Chrysoſt. & alij Patres cum explicant illud dictum Dei ad Abraham, *Nunc cognovi, quod times Deum*, dicunt sic intelligi debere: Nunc omnibus, & præsentibus & futuris apparere feci, te Deum timere. Ita enim omnes existimant, sola tribulatione solidam virtutem explorari. Quin ipse Diabolus hoc prætextu virtuti lobi detrahebat cap. 1. *Nunquid Iob frustra timet Deum? nonne tu vallasti eum, ac domum eius, &c. Sed extende paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.* Et cap. 2. *Mitte manum tuam, & tangeos eius, & carnem, & tunc videbis, quod in faciem benedicat tibi.* Verum igitur est eam virtutem veram ostendi, quæ per tribulationem probata est.

2. Loco dixi, nullam virtutem esse absolutam perfectamque nisi eam quæ exercitata est in tribulatione. Ultimus est penicilli ductus quem Deus adhibet, quum ex alio mortali homine vult luculentum sanctitatis specimen effingere; postremus est color tabulæ appositus; & post diuturnas exercitationes virtutis, hoc uno semper opus perficit: contra vulgarem opinionem hominum, qui sibi persuadent, propterea quod aliquis coluit Deum, mereri ab eo, ut desinat ipsum exercere incommodis, & ab afflictationibus eximat, ubi Deus planè contrarium agit. Tob. 12. Angelus Raphaël ita loquitur. *Et quia acceptus eras Deo necesse fuit ut tentatio probaret te.* Quali dicat: plus habes virtutis quam ut negligaris; manus extrema huic operi adhibenda fuit; id tribulationis officio factum est. Et 2. ad Timoth. 3. *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur: id est, quisquis*

apud se statuit perfecte vivere, in tribulatione vitam finiet. Quare secundum animadversionem sapientum, magni labores, gravesque afflictiones non tribuuntur nisi perfectis, sicut summo tantum opificio coronis imponitur. 2. Cor. 12. *Nam virtus in infirmitate perficitur.* Ita videmus magnas probationes non concessas fuisse nisi viris longè præstantissimis, ut supra à Iudith didicimus, cap. 8. Et quos non recenset Paulus Hebr. 11. *Alij autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem: alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt: circueverunt in melotis, in pellibus capris egentes angustiiati, afflicti, &c.* Seneca etiam ethnicus istud agnovit lib. de Provid. Non vides, quanto aliter Patres, aliter Matres indulgeant, &c. Patrium habet Deus adversus bonos viros animum, & illos fortius amat: operibus, inquit, doloribus, ac damnis exagitentur, ut verum colligant robur: languent per inertiam saginata. &c. Verum quippe est virtutem corroborari rebus adversis, sicut corpus labore ac exercitatione colulum per injurias ducit, nec ulli malo cedit, sed etiam si ceciderit, de genu pugnabit. Inde evenit, ut si nulla aut quidem exigua tribulatione vexaris, argumentum certissimum sit, aut te nihil habere virtutis; aut tuam nondum pervenisse ad gradus celsitudinem, quod Deus eam vult adducere; aut denique eam esse infirmam, & ideo in te Deus misericordiam adhibere, quod te turet, alisque suis contegat: Si autem robustæ & confirmatæ virtutis esses, te probavisset. Ita, pro verissimo pronunciatum id habet; si quispiam ubi probè pièque vixit, sub exitum affligitur, signum est, virtutem ipsius integram esse ac perfectam; contra verò si afflictationem metuis, indicium est, quo nemo unquam fallitur, virtutem tuam esse exilem, infirmam & contemnendam.

Dixi

Dixi 3. per tribulationem virtutem accipere consummationem, hoc est pervenire ad extremum; quæ extremitas à Philosophis moralibus nobis exprimitur per virtutem Heroicam. Porro cum agunt de actione Heroica, tria ad illam desiderant. 1. Ut versetur in objecto aliquo illustri & sublimi, hoc est in te difficili & generosi facinoris; sicut enim qui pauper est, nequit re ipsa esse liberalis, & qui mediocriter tantum est dives non potest esse magnificus, cum magnificentia sit magnorum tantummodo propria; sic qui non occupatur in operibus arduis, nequit existimari Heroicus in virtute quia ipsi magnæ illius virtutis occupatio deest. 2. Ut sit in eo qui juvetur peculiari auxilio, sed extraordinario, opeque planè divinâ. 3. Ut fiat cum magna contentione, conatu & applicatione animi totis viribus agentis; Inde fit ut plurimæ virtutes quamvis splendidæ, & quæ nomine suo magnitudinem præferunt, uti magnificentia & magnanimitas, nequaquam virtutes heroicæ sint; nam licet operentur in re magna & difficili, non tamen indigent auxilio nisi ordinario naturalique, & conatu qui adhiberi solet in cæterarum virtutum praxi.

Magnorum autem laborum tolerantia continet eminenter omnes illas qualitates. Ut enim natura mortalis & fragilis quæ sibi ubique studet, id superet quod ipsi contrarium est, delectetur de depressione atque afflictione, crucem diligat, & ea gloriatur; ad ea opus est singulari ope Dei, intendendus est totus animus, viresque omnes sunt adhibendæ. Homerus in luculentis occasionibus, ingentibusque periculis & ubi omnes evadendi viæ deesse homini videntur, inducit Deos Deasque occurrentes ad Heroas suos, quibus illi subveniant & opulentur. Ita in ejusmodi casibus ad hominis latera Deus assidet, Psalm. 90. *Cum ipso sum in tribulatione: & hoc ex eo competitur, quod nunquam majus sit robur ad*

tolerandum quam ubi persecutio vehementior existit. 2. Cor. 12. *Nam virtus in infirmitate perficitur.* Et attende quomodo ibidem loquatur idem Paulus. *Cum enim infirmor, tunc potius sum:* unde mirabiles sequuntur conatus, sedemque omnem superantes. Ex quo apparet virtutem nunquam esse heroicam, nisi quæ probatur tribulatione.

Si porro volumus exploratum habere quid de virtute heroica Sapientes senserint, eadem veritas nobis eluceat. Plotinus doctrinæ Platonice peritissimus, ait virtutem illam esse heroicam quæ perfecte animam purgat: nihil autem magis purgat animam quam tribulatio. Ignis obryzaque ut ante dicebamus, aurum expurgant ab colluvione extranea stanni, æris squalioris, alteriusque cuiusvis metalli: sic tribulatio sordes animæ abstergit, quapropter in Scriptura, omnes ignis, obryza, fornacisque metaphoræ, nihil aliud spectant nisi animæ purgationem igne tribulationis. Præterea nihil est, quod melius quam afflictio, animam ab omni creaturarum amore sejungit; sicut ignis res dissimilis naturæ separat: Psalm. 77. *Cum occider. eos, querebant eum, & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum.*

Aristoteles heroicam virtutem explicat, similitudine divinitatis, quam obriem veteres appellabant Heroas Semideos. Et hb. 7. Moral. cap. 1. ait, à Lacedæmonijs eum vocari divinum, qui magnam aliquam & extraordinariam commendationem meretur: cum enim aliquem valde admirantur, divum appellant. Atque miramur maximè omnium, eos qui multum perferunt cum gaudio: & animosa perperio laborum rerumque adversarum, est perfecta Iesu Christi imitatio, habetque nescio quid naturam superans: adeo ut miremur etiam mancipia, si patienter sustinent pœnas quas commeriti sunt. In hominibus autem liberis, nobilibus, meritoque insignibus, patientia divinitatem imperit.

Ad quamvis Sapientes minimè nos illud docuissent, communis universorum sensus, frequentiusque hominum iudicium possit nobis sufficere: quia virtutem appellamus heroicam, eam quæ nequaquam ordinaria est, sed quæ in magnis præclarisque viris existit. Ac nescio unde fiat, ut in virorum magnorum numero ponamus eos qui multa tolerare, totamque vitam duxere inter magna pericula: sic illa apud Poëtam: Credo equidem nec vana fides, genus esse deorum, &c. Nimirum Deus rem tantum habet cum egregiis fortibusque animis, quos inter afflictiones & supplicia traducit. Vide quomodo laborant textilis picturæ artifices: Disscant in frustula materias auri, argenti, simileque alias, atque è minutis hisce segmentis, opificia egregia pretiosaque concinnant: Sic ad ornatum Ecclesiæ, Deus quasi concidit, secuitque in particulas Sanctos suos suppliciiis, & cruciatibus, eorum uni detrahens, alteri caput, illi oculos, huic manus, uni manum, pedes alteri, aliudve membrum frustumque corporis laceri, concisi, & modis mille defecti. Hanc ob rem permisit innocentem Abelem à fratre interimi: Abrahamum tentari, mandatumque unici filij mandandi suscipere: Israëlitis populum ingemiscere sub Pharaonis tyrannide: Davidem sustinere odium & invidiam Saülis: Susannam aculari ab impudicis senibus: Isaiam serra dissecari medio corpore sicut arboris truncum: Danielem fami, & furori Leonum obiici: tres Babylonis pueros in fornacem ardentem immitti: Tobiam primò in fortunis bonisque, tum in corpore affligi: æquè ac Iobum sæculis omnibus pro miraculo habendum. Et tu iam queri voles in afflictationibus, si proberis à Deo? Tecum nimis honorificè agit, qui te tractet ut Sanctum, eodemque modo quo præstantissimos homines tractavit.

Punctum hoc finio, hacce postremâ cogitatione.

Tom. III.

tatione. Cur arbitraris erectas fuisse statuas Heroibus, nisi ut ipsorum virtutis memoria esset aliis archetypus? Quorum porro specimen exemplumque nobis Deus proponit nisi eorum qui magnopere probati sunt tribulatione? Id scriptum est cap. 2. libri Tobia. *Hanc autem tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientia eius, sicut & Sancti Iob.* Eiusque exempli speciem declarans Scriptura subiicit: *Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, & mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum, quòd plaga cæcitas eveniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit agens gratias Deo, omnibus diebus vitæ suæ:* Eodem modo postquam de Abrahami tentatione egit Paulus Hebr. 11. subdit, *Vnde eum & in parabolam accepit.* Id est, omnibus in exemplum proposuit.

Agendum, potestne in speciem exemplumque posteritati statui? Quid conquerendum habes si Deus velit te in parabolam dari? Vult ponere te in ore omnium. Vult te ad Crucifixi formam effingere, ac de te excellens efficere specimen, ad cuius postea exemplum multa luculentorum operum millia exprimat. Vult illum inspiciendo te animari ad patientiam, hunc venerari Iudicia Dei tam acerbè animos tuos tractantis, illum suam de divina Providentia cogitationem corrigere, ac ediscere, aliam esse mercedem, bonaque longè majora ijs quæ in præsentia vitæ donantur. Vult alteri os obstrui queritur se acerbius, nimiaque severitate tractari, vultque omnia hæc fieri sumptibus tuis. Nam ut animadvertit S. Ambrosius Serm. 14. Deus minus perfectos erudit meliorum impensis, ut significet quanti faciat animam minimam cuiusque hominum. Et sicut vitæ filij non pepercit ut suum erga nos amorè ostenderet, ita amicis suis non parcit, si eorum tolerantia potest imperfectioribus prodesse. Quanta est (inquit Sanctus ille Doctor) circa nos Dei nostri sollicitudo.

Ficitudo? Illos examinat, ut nos erudiat; illos conterit, ut nos acquirat: Eorum cruciatus, nostros vult esse profectus. Cogita quanto tibi possit esse honori, ad usum tam eximium impendi. Argumento est, certoque testimonio virtutem tuam esse perfectam, quando specimē exemplumque aliis suppeditat. Ad eodē verum est, quod protuli in secundā propositione meā: Scilicet, virtutem non esse veram, nec perfectam, nec consummatam, nec heroicam, nisi probatur tribulatione, ac proinde, non modò minimè formidandam esse tribulationem, verum etiam optandam esse atque appetendam.

III. Propositio. Non solùm, ut dixi, concupiscenda est tribulatio, sed eā insuper lætandum & gloriandum est, proinde eundem est ad Crucem triumphanti animo, maiori eum pompa magnificentiaque si fieri possit, atque apparatu insigniori, quàm ductores exercituum, Romanique Imperatores progressi fuerint ad Capitolium, quàm de hostibus suis triumpharunt: secundùm quod Apostolus dixit, ad Roman. 5. *Non solùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus.* Quid est illud non solùm? ait S. Chrylost. Non solùm inquit, non animam despondemus afflicti, & ærumnis oppressi, sed tanquam, ad maiorum honorem, atque gloriam proveci, gloriamur potius ob ea, qua nobis contingunt incommoda. Rationes attende.

1. Est ex eodem Paulo ad Rom. 8. quoniam tribulationis opera certam salutis nostræ spem & fiduciam habemus: *Spe autem salvi facti sumus:* In ea autem spe consistit tota huius vitæ beatitudo: Nam sicut alterius vitæ felicitas consistit in Dei visione; visio autem est rei præsentis, rei autem præsentis est possessio: ita tota beatitudo huius vitæ consistit in illa certa spe salutis, seu in securitate beatitudinis futuræ; nulla autem est maior securitas futuræ beatitudinis quam in tribulatione. Vide probationem Apostoli ad Rom. 5. *Quia*

tribulatio patientiam operatur. Idq; duobus modis: 1. Ratione materiæ: est enim tribulatio materia patientiæ: 2. Ratione gratiæ, quam semper præparat Deus, & offert, dum alicui immittit tribulationem: *Qui dat nivem, sicut lanam.* Subdit *Patientia autem probationem.* Qui enim patienter tulit adversa, eius virtus probata est: siquidem ut aurum igne, ita patientia virtus probatur; ut è cõtra qui nihil passi sunt, nondum sciunt an sint robustæ virtutis. Qui vero persecutione fractus non est, qualis est patiens, intelligit nihil est quod illum à Deo dimovere possit. *Probatio verò sp̃e.* Etenim primò eum firmat, & roborat; ut qui eum discat experientia, se nullis adversis à Deo divelli, vehementer erigatur in sp̃e vitæ cœlestis, & nihil jam vereatur. & præterea, cum in adversis gratiam sit expertus, in Deo mirabili modo confidat. 2. Non tantum spem roborat, sed eam auget; cum eo modo præmiũ augetur quod & asserit 2. ad Cor. 4. *Id enim quod in presentibus momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternam gloriæ pondus operatur in nobis:* Qua de causa Petrus 1. Epistola cap. ad patientiam exhortatur. *Ve,* inquit, *Probatio vestra fidei, multo pretiosior auro, inveniatur in laudem, gloriam, & honorem, in revelatione Iesu Christi;* id est, in die revelationis eius gloriæ. Pergit Paulus, *Spe autem non confundit:* Quia non est spes huius mundi, quæ excidat, & robore perfundat eos qui sperant: præsertim cum, uti subditur, *Charitas Dei diffusa sit in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Iam verò quis explicet quanta sit gloriæ seges in hac gloriæ securitate, secundum illud ad Rom. 5. *Et gloriamur in spe gloriæ Filiorum Dei?* Cogita enim si cui facta esset revelatio suæ salutis, quis esset sensus eius? quæ exultatio, quæ gloriatio? Exemplum habemus in S. Francisco, cui cum facta fuisset eiusmodi revelatio, se ipsum præ gaudio continere non poterat. In quo gravissimè homines decipiuntur, qui si quidem videant multos malis afflicti, miserum illum iudicant, cum

ille solus in hac vita beatus sit. Cū enim huius vite beatitudo non sit in re, sed in spe ad Rom. 8. *Spe enim salvi facti sumus* & aliunde nulli potius hæc spes conveniat, quam tribulatio, profecto ille ferè solus iudicandus est beatus. Nō igitur tantum amanda est & opranda tribulatio; sed etiam est in ea gloriandum.

2. Ratio petitur ex sensu & iudicio Christi & Apostolorum. Incipiamus à Magistro, qui hodie triumphans civitatem Hierosolymam ingreditur, ut scilicet cum triumpho properaret ad Crucem. Quare, uti docet S. Chrysost. in libro ad eos qui scandalizati sunt cap. 15. Crucem, appellat gloriam tuam. *Pater* (inquit Ioan. 17) *Venit hora, clarifica Filium tuum*: Et Discipulus, qui illa se ipse, dicebat cap. 7. *Nondum erat spiritus datus, quia nondum Iesus erat glorificatus*: In quibus verbis Crucem Christi gloriā appellavit. Cum verò charitatem eius voluit designare, quid protulit? Nam signa? num miracula? nullo modo, sed Crucem sic scribens, cap. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*. Et Paulus ad Rom. 8. *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Hic quoq; cum nos indicat ad humilitatem, ad Philipp. 2. *Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset &c. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem mortem autē Crucis*. Et de charitate consilium dans, ad Ephel. 5. *Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis*. Ita ad Maritos, ut concordent cum uxoribus ad Ephel. 5. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea*. Atque ut ipse Christus suam patiendi cupiditatem indicaret, Petrum sibi mortem dissuadentem sic repulit Matth. 16. *Vade post me sanata, scandalum es mihi*. Ac resurrectionem suam clam, & in occulto fieri voluit, sed paulatim manifestari, idque paucis hominibus, qui præordinati erant; Crucem autem & mortem suam in loco civitatis aper-

tissimo, in monte Golgotha, in celeberrima festivitate, scilicet in Paschate, coram omni populo Iudæorum, & in maximo concursu, hominum indigenarum, & advenarum, cum adesset utrumque tribunal Iudæicum, & Romanum, cum solemnitas totā gentem congregasset, medio die, in communi orbis terrarum theatro, sustinuit. Et quia tantum qui oderant præsentem, id videbant, imperavit Soli ut se se occultaret, atque ita orbi terrarum rem proderet. Quid verò miraris quod Crux in hac vita sit mirabilis, & quod eam Christus vocet gloriam suam; cum in illo terribili ac tremendo die, quando gloriam suam ostenturus advenerit, cum in gloria Patris suis veniet, cum terribile tribunal adstabit, cū omnis hominū natura coram Iudice sistet, cum Angelorum turmæ, cœlestesq; Virtutis effunderentur ut cum ipso descendant, cum innumera illa præmia & coronæ proponerentur, cum alii sicut Sol, alii sicut stellæ refulgebunt, cum Martyrū cohortes, cum Apostolorum chori, Prophetarū ordines, cum generosiorum virorū cœ. us omnes in medium prodibunt; Tum in illo splendore, tū in illa magnificentia, splendidos radios emittentē illum in cœlo apparere & sibi prætere faciet. Tunc (inquit) *parebit signū Filij hominis in cælo, & sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum*. O Passionis splendorem! O Crucis fulgorem! Sol obcuratur, & stellæ cadunt sicut folia; Crux autem omnibus illis clarius refulget, & universum cœlum occupat. Vides ut ea Dominus gloriatur; vides ut rem illam, gloriam suam esse declarat, cum in illo d. toti orbi terrarū cum tanto splendore illam manifestet. Hætenus Sanctus Iohannes Chrysostomus.

Non alius etiam fuit tanti Magistri Discipulorum sensus. Audi Iacobum in epistola sua cap. 1. *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incidovitis*. Idem: *Beatus vir qui fufferit tentationem,*

quoniam cum probatus fueris, accipiet coronam vita, quam repromisit Deus diligentibus se. Audi etiam D. Paulum 2. ad Corinth 7. *Superabundo gaudio in omni tribulatione.* Et ad Rom. 5. *Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus nostris.* Vide etiam quo sensu fuerint omnes Apostoli Act. 5. *Et illi quidem ibant, gaudentes à conspectu concilij, quoniam habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Sanctus Hieronym. epistola 99. ac Asellam: *Gratias ago Deo meo, quòd dignus sim, quem mundus oderit: quorum partem angustiarum passus sum, qui Cruci milito.*

Sed non ita mundus iudicat, oppones? Ego verò id optimè scio. Sed

1. Quàm ridicula sunt hominum iudicia, & inepti gustus Vide in cibis quàm varii sunt: an igitur quia aliquis talem cibum fastidit, tu improbas? Ita quoniam multi pati nolunt, & tribulationes oderunt, tu etiam averfaberis?

2. Sed si mundus odit, at Christus dilexit; omnes Apostoli, immò omnes Sancti amaverunt. Cogita quis amborum potius falli potuit, vel cui magis credere, aut fidere oporteat. Quàm multa sunt quæ pluribus sæculis credita sunt, quæ postea paulatim abolita sunt? Cur nos quoque nostra iudicia non corrigimus, & nostrum sensum? Quod olim supplicium ignominiosius Cruce? & jam vide quid sacratius, quid honorabilius? Ingredere hoc tempore, omnes Christiani orbis Ecclesias: vide Summos Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Nobiles, Magistratus, omnes omnis generis homines, Crucem magnâ deo- tione venerantes, & discite evacuatam esse Crucis infamiam, atque illo tandem exemplo discite nihil esse gloriosius, quàm pati.

Et verò etiam ipsa rerum gestarum commemoratione id intelligere possumus, ut, sicut loquitur S. Hieronym. oratorio more post rationes testes proferam. Audi enim S. Chrysoft. ser. 14. de Diversis, ubi sui temporis martyria quædam refert. Ingrediebatur Vir-

go tenera, & innupta, cerâ quâvis mollior habens corpus, cum affixa equuleo, derasis lateribus perfodiebatur, & sanguine tota perfusa erat: ac perinde quasi Sponsa esset potius, & in thalamo sederet, ita libenter ea quæ fiebant, ob regnum cælorum perferebat, in ipsis certaminibus coronam percipiens. Cogita quale spectaculum esset Tyrannum tenere, cum suis exercitibus, cum acuminatis ensibus, cum tot armis quæ ab una puella vincebantur. Vides ipsam etiam afflictionem cum maxima gloria esse conjunctam Vos verò nobis eorum testes estis quæ diximus. Cum enim Martyres nondum mercedes, atque præmia receperint, neque coronas, sed in pulverem, ac cinerem abierint. summo studio ad eorum honores concurrimus, ac theatrum spiritale convocamus, victores eos reviduamus, & coronamus propter vulnera, sanguinem, tormenta, plagas, afflictiones illas, & angustias; sic fit ut ipsæ afflictiones gloriationem habeant, vel ante retributionem. Refert deinde honorem exhibitum ossibus, & cineri S. Pauli. Affert quoque ipsum in exemplum, qui inter cætera, ut compesceret quorundam ex Corinthiis arrogantiam, atque ostenderet se non esse illis inferiorem; suos casus, & suas persecutiones recenset, 2. Cor. cap. 11. *Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter.* Vide reliqua in quibus ingentem ærumnarum suarum contexerit catalogum, in quibus omnem suam gloriationem ponit.

3. Ratio, Petitur ex hoc eodem magno honore quo Martyre, prosequimur. Illis enim templa dedicamus, & altaria, quæ S. August. appellat Memorias. Illis festos dies consecramus, & solemnitates. De illorum vita nulla perquisitio. Hoc unum satis est, quod passi sint. Vide quomodo honoremus eorum

membra,

membra, & reliquias; Immo, uti loquitur S. Leo, ipsa instrumenta supplicii transferuntur in honorem triumphi. Hinc tyrannorum studium, & cura ut eorum reliquias abolerent ut delatum ipsis honorem impedirent. Verum id in illis impletum quod suis Christus promiserat. Lucæ 21. *Et capillus de capite vestro non peribit.* Quid dicam de Confessoribus, qui tormentis suam fidem contutati sunt; Eorum tanta fuit in Ecclesia dignitas, & auctoritas, ut penitentes ipsis uterentur pro intercessoribus. Quam religiose Constantinus Imperator multorum oculos effoscos osculatus est! Et quidem si militum vulnera gloriola sunt, quanto magis Martyrum? Quam putas etiam religiose ipsos Martyres sua membra pertractasse, cum ipsa etiam suorum suppliciorum instrumenta artissimè complecterentur? Quid non dixit S. Andreas cruci sibi paratæ? Quam amanter complexus est? Quam suaviter exosculatus? Quam blandè compellavit?

4. Ratio. Cum omnis gloriatio sit prohibita, & quoddam scelus, ea tamen quæ ex persecutionibus petitur licita est: Quia omnis illa, vana est, & falsa, hæc autem legitima, & solida. Audi Apostolū. 2. ad cor. cap. 11. *si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor.* & cap. 12. *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Tum subdit suarum infirmitatum, & persecutionum catalogum: diceres eum suarum passionum trophæum erexisse, & titulos gloriæ suæ inscripsisse. Solent passim homines suas passiones occultare, quia earum præcium nesciunt: Sed longè aliter facit Apostolus. Et certè unde de se gloriaretur, qui cum gloriatur de Domino, non nisi inde gloriatur? secundum illud ad Galat. 6. *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi;* Ut scias omnem Christiani hominis

gloriationem, in se, & in Christo nullam aliam esse præter Crucem. Ac vide ut Crucis Christum non puduerit, ut etiam in statu gloriæ, vulnera passionis sibi retinuerit, quasi non factis appareret, gloriosus, si etiam in suscitatio passionis gloria desideraretur.

5. Ratio. Quia hæc est perfecta cum Christo configuratio, uti dicitur ad Philippenses 3. *Ad cognoscendam societatem passionum illius configuratus morti ejus:* nulla autem major gloria esse potest imaginis quam si perfecte suo prototypo respondeat & sit similis. At cum proposita nobis fuit imitatio Christi, ea fuit potissima, ut essemus similes Crucifixo, secundum illud Exodi 25. *Inspice & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.*

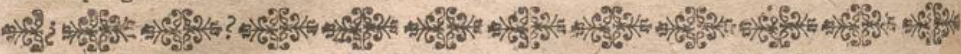
6. Ratio. Quia ut ait S. Damascenus, cum Christus in se suscepit passiones, & afflictiones, eas sibi quasi hypostaticè univit; itaque fecit divinas; unde omnem vilitatem & contemptum amiserunt, & fortitæ sunt summum honorem, & gradum ad quem evectæ sunt.

7. Ratio. Nec inde mirum est si Dæmones eos præcipuè reformidant qui actu aliquid patiuntur, quia illis singulariter adest Deus, secundum illud Psalmi 90. *Cum ipso sum in tribulatione,* itaque reformidant in eis præsentiam divinam. Chrylostomus loquens de S. Paulo. Cogita (inquit) quantus vir esset cum carceres habitaret, & ad tribunalia traheretur: Vel ipsis Dæmonibus erat formidabilis, cum virgis cæderetur: cum verò esset in vinculis, cum naufragia pateretur, tum maxima edebat miracula, tum magis adversarias potestates superabat. Ex quibus omnibus constat, non modò non esse metuendam tribulationem, non modò esse amandam, & optandam, sed etiam in eâ esse gloriandum, & Christi exemplo ad Crucem eundem per triumphum.

Pro conclusione. Quærendum unde in nobis oriatur tam contrarius sensus. Etenim passim nihil ita exhorrescimus quam pati. Sed

quotus quisque est ita animo generosus, qui pati amet & desideret? Quod autem diximus id etiam non satis esse, sed in tribulationibus, & in adversis esse gloriandum, id ferè omnibus videtur incredibile, & paradoxum. Sed nimirum aliter palea, aliter aurum tractatur ab igne: in quò palea comburitur, cum in igne aurum purgetur, & rutilet. Hinc qualis sis,

agnosce. Et qui sunt aurum, discant gloriari in Cruce Domini nostri Iesu Christi. Veniet tempus cum ipsa Crux mutetur in gloriam. Quamquam & ipsa gloria est & certantis, & triumphantis: certantis in hac vità, & triumphantis in alterà, ad quam nos perducat Dominus noster Iesus Christus. Amen.

DOMINICA PALMARUM CONCIO SECUNDA.

REGIA DIGNITAS IN CHRISTO CONSIDERATUR.
Quomodò ejus munera occultarit, & tota sit in amore.

Dicite filia Sion, Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.

Matth. 21.

DISSIMILIS est in speciem curus gloriæ Dei visus ab Ezechiele Prophetâ, à Christi Domini ingressu in Ierusalem: nimirum primus est gloriæ, alter humilitatis. Verum in utroque visuntur animalia, & in illis mira significatio: nec Christus minor est in ingressu humilitatis, quàm in ingressu gloriæ. Nam quia Dei Majestas nullius gloriæ accessione fit major, neque accrescit; ideirò oportuit ut cresceret humilitate, ut quondam dictum est à Panegyristâ, Imperatori, quòd crescere non posset nisi solâ dimissione fastigii. Vt hoc videamus in Christo ad profectum nostrum, ad eam recurramus quâ nemo melius novit quæ ad eum pertinent, utpotè quæ sit ejus Mater. AVE MARIA.

INTER cætera quæ in sacris Scripturis admirabilia sunt, unum est quòd multa loca videntur in speciem contraria, quæ tamen inter se maximè concordant, unde opus est intelligentiâ, secundum illud, *Qui legit, intelli-*

gat, & est industria interpretis ostendere convenientiam. Porro id præcipuè apparet in veteri & novo Testamento, de quibus dicit Christus, *Omni Scriba doctus in regno cælorum similis est Patri familias qui profert de thesauro suo nova, & vetera.* Quanta autem sit utriusque concordia passim docent Sancti Patres, unde variæ apud eos utriusque Testamenti comparationes, quibus eorum conformitas ostenditur. Sanctus Gregorius lib. 1. in Ezechiel. homil. 6. exponens cursum gloriæ Dei, atque inter cætera illud quod dicitur, unam fuisse similitudinem, unum aspectum, & unum opus quatuor rotarum, subdit:

Vna similitudo ipsarum est quatuor, quia quod prædicat Lex, hoc etiam Prophetæ, hoc exhibet Evangelium; quod exhibuit Evangelium, hoc prædicaverunt Apostoli per mundum: Vna ergo est similitudo ipsarum quatuor, quia divina eloquia etsi temporibus distincta, sunt tamen sensibus unica.

2. Pergit

2. Pergit in expositione Prophetæ. Et aspectus earum & opera quasi sit rota in medio rota. Rota intra rotam, est Testamentum novum intra Testamentum vetus, quia quod designavit Testamentum vetus, hoc Testamentum novum exhibuit, & quod illud occultè annunciat, hoc illud exhibitum, apertè clamat: Prophetia Testamenti novi, Testamentum vetus est, & expositio Testamenti veteris, Testamentum novum.

3. Ibidem docet idem exprimi per duo Cherubin sese mutuo respicientia. Quid est quod se mutuo respiciunt versis vultibus, in propitiatorium, nisi quod utraque Testamenta, ita sibi in Mediatorem Dei & hominum concordant, ut quod unum designat, hoc alterum exhibeat? Quid enim per Propitiatorium nisi ipse Redemptor humani generis designatur: de quo per Paulum dicitur; quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius. Quid verò per duo Cherubin, quæ plenitudo scientiæ dicuntur, nisi utraque Testamenta, significata sunt, &c. Duo ergo Cherubin in se mutuo respiciunt versis vultibus in Propitiatorium, quia utraque Testamenta in nullo à se discrepant, & quasi ad semetipsa vicissim facies tenent: quia quod unum promittit, hoc aliud exhibet, dum inter se positum Mediatorem Dei & hominum vident.

4. Idem Sanctus Gregorius lib. 19. in Iob exponens illa verba: Arcus meus in manu meâ instaurabitur, intelligit de prædicatione, secundum illud Isaia 7. Cum sagittis & arcu ingrediuntur illuc: Quid igitur hoc in loco arcus nomine nisi sacrum eloquium debet intelligi: In chorda enim Testamentum novum: In cornu verò Testamentum vetus accipitur; In arcu autem dum chorda trahitur, cornu curvatur; sic in hoc eodem sacro eloquio dum Testamentum novum legitur, duritia Testamenti veteris emollitur: ad eius namque spiritualia & blanda præcepta, illius literæ rigor inclinatur, &c. Nec indecenter dicimus chor-

dam Testamento novo congruere, quod de Incarnatione Dominica certum est extitisse. Quasi ergo chorda trahitur, & cornua curvatur; quia dum in Testamento novo: Incarnatio Mediatoris agnoscitur, ad spiritale intelligentiam rigor Testamenti veteris inclinatur

5. Gregor. Nazian. docet vetus Testamentum esse primam picturæ delineationem, novum autem esse perfectionem operis, & vividorum colorum additionem. Nemo autem dicat picturam, cum tabulam absolvit, pricari delere, sed perficere. Nemo etiam dicat duplicem esse tabellam, sed unam quidem prius imperfectam, sed postea absolutam.

Atque inter cætera loca, occurrit 1. locus hodierni Evangelii, ubi describitur Regnum Christi Domini in mansuetudine. *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam, & pullum filium subjugalis* Et 2. occurrit locus sumptus ex Psal. 2. ubi agitur de eodem Christi Regno, sed exprimitur sub summa duritia & rigore: *Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos*; quod etiam sæpius repetitur in Apocalypsi. Porro quæ maior in specie videtur contrarietas, quàm ut Christi Regnum nunc dicatur futurum in mansuetudine; unde securitas imperatur: *Dicite filia Sion, Noli timere, Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus*: nunc dicatur futurum asperissimum in virga ferrea, idque ad homines confringendos, tanquam vas fictile, & testaceum? nihilominus tamen mira intelligenti apparebit loci utriusque concordia, ad quam ostendendam triplicem afferro propositionem.

1. est. Vtrumque locum intelligi de dignitate Regia Filij Dei, & de titulo Messia. Ut enim à loco Evangelii & prophetia Zachar. cap. 9. initium ducam; Non est dubium in hodierno triumphali ingressu contineri manifestationem illius dignitatis, & qualitatis augustæ; unde Rex à populo acclamatur, & salutarur, eique fit solemnis apprecatio, *Hosanna Filio David*, quæ nempe subditi ab eo salutem deposcunt, tanquam

quam à vero Liberatore, & à Rege suo, hærederegni & sceptri Davidici. Manifestatur autem non regio apparatu, non magnificentia, sed potestate regia: hæc enim exteriora non sunt signa nisi terreni dominatus, nõ autem veri Messia, cuius insignia sunt virtutes; atq; illa quidem non illustres, & quæ magis oculos feriant, sed depressiores, ut mansuetudo & paupertas, unde in ipso triumpho, & summo apparatu, has qualitates conservat. Itaque non sedet in equo, sed asino; non est armis circumdatus, sed ramis; non milites, non centuriones circumstant, sed Apostoli, sed plebs, rustici, & pueri: ad hæc; signum habet infallibile, ipsum humilitatis apparatus, juxta Prophetæ vaticinium: *Eccè Rex tuus veniet &c. ipse pauper & ascendens super asinam*, &c. Zach. 9. quâ notâ convincuntur Iudæi erroris, quòd expectent nescio quem Messiam gloriosum, cum Propheta disertè notet, Christi regnum hæc notâ humilitatis, quæ nulli hæctenus convenit. Vnde sapientissimè Prosper in libro quem inscripsit, *In medio*. &c. cap. 12. probat hinc convincendum Antichristum, quòd non sit Christus: Quia in superbiâ veniet, cum omnis de Christo prophetia resonet, quod eius adventus erit in humilitate: Et in Isaïa legitur: *iudicium eius in humilitate sublatum est, generationem autem eius quis enarrabit?* Nam ducetur sicut ovis ad victimam, id est, ad passionem & mortem; uti Evangelistæ testantur eum ductum fuisse, & promiserant Prophetæ: & alia sexcenta, quæ ibidem fusè persequitur. Cum itaque hæc nota & alia quæ in Prophetis leguntur in Christo fuerint completæ, argumentum est infallibile illum esse verum Messiam: etenim prophetiarum eventus sub calumniam cadere non potest. Cæterum ut scias Regem non fieri populi favore, aut institutione, sed ex natura sua talem esse, propterea ei sic

acclamatur, *Hosanna Filio David*, ut cum audies filium esse Davidis, intelligas ex genere suo atque stirpe sua Regem esse: unde de eo Apocal. 19. *Et habet in vestimento, & in sinu suo scriptum, Rex Regum, & Dominus Dominarum*: seipsum autem agnoscit Scriptura locum generationis, & stirpem, ut scias Regem esse natura: Itaque nomen Regis, & Messia, seu Christi, non est ei uti cæteris Regibus appellativum; sed proprium nomen: quoniam in cæteris, regia dignitas adiungitur naturæ; sed in nostro Rege, ea naturalis est, & essentialis: & hac ratione locum illum Cantorum intelligo, *oleum effusum nomen tuum quasi diceret, nomen Christi, nomen Messia, seu uncti, nomen tuum est, quoniam unctio fit oleo effuso: ut enim leias aliter unctum fuisse, quàm alios Reges sic eum David alloquitur in Epithalamio, dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ pro consortibus tuis*, quod S. Paulus interpretatur de divinitate, & unione illa mirabili cum Verbo, per quam substantialiter unctus est divinitate, & singulari modo constitutus Rex à Patre, qua ratione nullus alius; unde dicitur plus unctus quàm cæteri, qui tantum divinitatis ipsius, & regis dignitatis participes sunt effecti: nam uti dicitur *omnes de plenitudine eius accepimus*, de quo dictum est, *In ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter*.

Iam alterum locum Psalmi secundi, agere de eadem Regia dignitate Sole clarius est: nam & mentio fit subditorum, & finium imperij: *postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terre*: fit etiam mentio Sceptri, & modi quo gubernabit, *Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos*: quod S. Ioannes ter repetit in Apocal. cap. 2. *Dabo illi potestatem super gentes, & reget eas in virga ferrea, & tanquam vas fig-*

Reget eas in virga ferrea, & tanquam vas figuli
 confringet eas: & cap. 12. Mulier peperit filium
 masculinum, qui recturus erat omnes gentes in virga
 ferrea & cap. 19. Et ipse reget gentes in virga ferrea.
 Virgam pro Sceptro accipi, nulli est dubium,
 præsertim cum vox, Reget, ipsum domina-
 tum significet. Quod autem hoc Sceptrum
 dicat non aureum, ut Assueti, sed ferreum, id
 fit ut significantur omnes qualitates, & virtu-
 tes necessariæ ad perfectum regimen, quæ
 omnes in Christo eminentissime elucet, tes-
 te Davide Psal. 44. Virga directionis, aut ut ver-
 tit Paulus Hebr. 1. Virga aequitatis, virga regni
 tui: id est enim; Sceptrum tuum tuum, mi
 Saluator, virga est directionis, imperii & re-
 regimini, quia in illo gestas insignia virtutum
 omnium, conditionumque optandarum in
 principe qui digne vult munere suo perfungi.

Nihil est dubij, quin finis Regiæ dignitatis
 & gubernationis sit bonum felicitasque sub-
 ditorum. Atquæ hæc est differentia inter dig-
 nitatem regiam & tyrannidem, quod tyrannis
 nihil nisi commoda suaspectat, nullâ ratione
 subditorum habitâ, contra verò Regia digni-
 tas coniunctè suum subditorumq; bonum at-
 tendit. Pariter certum est subditos nihil ampli-
 us à bono regimine Principis expetere pos-
 se quàm Aequitatem & Liberalitatem; Iusti-
 tiam & Beneficentiam, quæ duo sunt semper
 conjuncta in S. Scripturâ sub nominibus Mi-
 sericordiæ & Veritatis, vel Pacis & Iustitiæ,
 quas fatetur Propheta sibi occurrisse invicem
 in Filio Dei, Misericordia & veritas obviaverunt
 sibi, iustitia & pax osculata sunt. Sed quia nihil
 efficeretur, si Princeps solam haberet volun-
 tatem sine facultate scientiaq; benè merendi,
 oportet insuper Potestatem habeat animatâ
 magnitudine animi, & conformem voluntati
 suæ; habeatq; Sapientiam qua moderetur po-
 testatè, & voluntatem quæ inest ipsi erga sub-
 ditos Ita ut ad perficiendum Principem in gu-
 bernationis munere, in eo consociandæ sint

quatuor virtutes, Sapientia, Potestas, Iusti-
 tia & Liberalitas. Et hæc quatuor sunt dotes
 quas Propheta Itaias agnovit in Messia cap.
 9. Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis,
 & factus est principatus super humerum eius, & vo-
 cabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus
 fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis, &c. super
 solium David, &c. sedebit, ut confirmet illud & cor-
 roboret in iudicio & iustitia, amodò & usque in sem-
 piternum. ò felix gubernatio Salvatoris nostri
 Iesu Christi, ubi is qui dominatur, ad ò emi-
 net sapientia ut eius consilia admirabilia sint!
 Quicquid agit, subditorum bona respicit, re-
 ctèque id demonstrat consiliarij munere de-
 fungens. At prodigiosa suat ipsius inventa in
 excogitandis rationibus tam aptis ad consilia
 sua destinatum ad finem provehenda, exhi-
 bendosque subditis suis suaves iustitiæ ac be-
 neficentiæ suæ fructus. Quæ autem maior
 quàm Dei Potestas? Deus fortis: vocabulum
 Dei apud Hebræos gigantem significat ad in-
 dicandum, omnes creaturaturâ vires à Dei ro-
 bore superari. Ipsius Liberalitas & Beneficen-
 tia exprimi nequeunt suavioribus verbis quàm
 si dicatur esse, Pater futuri sæculi id est Christi-
 ani: Princeps pacis, futurus tam magnificus in
 donis, ut Patris loco esset Christianis omni-
 bus bonisque eos cumularet; ad pacem, quæ
 totius felicitatis est cumulus, gubernationè
 omnem suam dirigens. Verum iustitia non
 poterat commendari melius quàm dicendo,
 super solium David sedebit ut confirmet illud & cor-
 roboret in iudicio, & iustitia amodò & usque in sem-
 piternum. Quatuor porò conditiones illas
 scitè representatas fuisse in Sceptro ferreo Fi-
 llii Dei, facile demonstrari potest, i. Vis & po-
 testas elucet mirificè in ferro, sicut docent S.
 Hieronymus & S. Gregorius, qui quidem in
 ferro agnoscunt vim Prædicationis Evangelij.
 S. Hieronymus in caput 4. Michææ, explicans
 cornu ferreum Ecclesiæ, ait illius esse Potesta-
 tē. Sed nihil est magis convinces quàm quod

apud Daniele dicitur cap. 2. Vbi potestas Romani Imperij ostenditur parte ferrea statuae; quomodo, inquit, ferrum comminuit & domat omnia, sic comminuet & conteret omnia haec. Idem dico de Beneficentiâ: nam inter omnia metalla nullum est utilius ferro, sine quo artes uniuersae ferè inutiles forent, nihilque prodesse. His adde, nos ex eo intelligere Regem nostrum magnificum & amantem, non sibi fecisse Sceptrum aureum ex subditorum suorum spolijs, uti plerumque Reges terrarum faciunt, at contra ut nos ditaret, seipsum pauperem effecisse. Licet de Iustitia & aequitate conticescerem, nemo est quin videat eam emineere singulariter in Sceptro ferreo, quod inflecti non potest, *Virga aequitatis, virga regni tui*. Nil nobis superest praeter Sapientiam, quae procul dubio elucet in operis artificio & formâ. Cum enim materia si sola spectatur, vilis sit, exiguusque pretij, sitque nihilominus Sceptrum Regis Regum, oportet illud ab sapientia industriaque opificis, raroque artificio suo redditum esse admodum commendabile, ac dignum eius manu à quo gestatur, qui non est alius nisi Messias. II. Propositio. In duobus illis locis, ita suam occultavit rationem agendi, ut conditionem muneris sui dissimularit sub rerum planè contrariarum specie. Nam si Historiam Evangelicam spectemus, cum agatur de manifestatione ipsius Regis dignitatis, quid minus regium quàm illud, *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam*, &c. Quàm enim hoc alienum à Regum omnium consuetudine, & usu? Nam quid memorem triumphos multorum principum, quid aureos currus, quid equorum quadrigas, quid captivos, quid equos albos, quid Leones, quid Elephantos, quid Cervos, quid animalia peregrina, quid fatigatos hominum humeros, quid umbellas, quid leuicias, quid munera, quid congiaria, quid purpuram, quid aurum, quid ebur, quid gemmas? Vnus Salomon cum per urbem incederet, quanta pompa

paid faciebat? *Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani: columnas eius fecit argenteas, reclinatoriū aureū, ascensū purpureū; media s̄ baritate, hoc est rebus charissimis, & pretiosissimis confrauit, propter filias Ierusalem* Sed hodie his omnibus omissis, unius asinae, & pulli fit mentio. Verum dum Christus in speciem vilis est regiam suam dignitatem occultare, hac unare maximè ostendit. Nam ut omittam hunc omnem mundanum ornatum infirmitatis esse, non roboris, & solum conferre ad ignaros obstupesciendos, cum homines sapientes rebus illis non commoveantur: quid enim sunt tot satellites Regum, quàm turba, tumultus, & impedimentum; quid ille externus apparatus, quàm personata gloria, & theatralis maiestas: hoc ideò fecit, ut se singulariter illam regem ostenderet, qui per tot saecula promissus fuisset. Enim verò si alio venisset apparatus, dubitari potuisset, an esset iste promissus, cum multi ante eum fuissent eadem pompa ingressi: sed cum eum habitum sumpsit hactenus à nullo unquam rege, omnibus rebus oculis usurpatum, eas sumpsit notas imperij sui, quas nemo potuit ignorare, nemo dissimulare, cum longè ante fuissent à Prophetis notatae: haec enim est Prophetia Zachariae, *Ecce Rex tuus venit tibi iustus & Salvator: ipse pauper & ascendens super asinam*, &c.

Quòd si locum Psalmi attendimus: In illa virga ferrea quae dicitur Sceptrum eius, Assero significari modum ipsius gubernandi ipsi uni proprium, qui consistit in arcano consilio suorum profus mirabilium, quae diuino plane invento homines celat dissimulans egregium providentiae suae ordinem, occultando res tam eximias sub vilibus formis, ut eas mundanae sapientiae oculis subtrahat. Minimum pretio inter metalla ferrum est; voluit tamen in Sceptrum virgulam ferream assumere, auream Regis Assueri contemnens quam vult

quamvis Sceptrum florentissimi omnium que possint existere, splendidissimi que regni generet: sed dissimulare voluit regie dignitatis sue magnitudinem sub vili specie Sceptri pauperis atque despecti. Nam ut ad singularia descendam: Quid maius redemptione Mundi, profligatione Idololatrie, Imperiorum mutatione ac everfione, depopulatione inferorum, peccati exitio, mortis ipsius interitu, & adeptione regni celestis, tum sibi, tum suis lucrandi? Ingentia tamen illa facinora edita sunt tam pauperum paratu, ac tanta dissimulatione ut ea non potuerit mundi sapientia dignoscere paucorum dierum infans, ortus parentibus egenis, in stabulo editus, jacens in praesepio, in arumnis, in miseris, in paupertate: vita sine honore ac splendore transacta, in obscuritate & officina fabri lignarii: mors horribilis & cruciatibus ignominisque affluens, ultra id quod unquam toleratum est: Ecce redemptio orbis, vastatio inferorum, ruina peccati & caelorum adeptio. Inopes duodecim homines sine doctrina literarum, sine eloquentia, sine auctoritate, sine viribus & praesidiis, nihil habentes in ore quam hominem crucifixum, praedicantes egestatem, contemptum divitiarum, odium voluptatum, & afflictationum amorem; Ecce profligatio Idololatrie, & mundi labefactatio. Pusillus infans honoris expertus, sine comitatu, sine asseclis; tenuis gleba devoluta ex monte, exiguus lapis dirempsus ex ingenti rupe, absque vi & industria hominum, incutitur grandis statuae, eam discit, humi affligit, in pulverem redigit: Intumescit, deinde augeturque ad crassitudinem montis: Ecce subversio Imperii. Quid dicam, quod pacto robur suum dissimulavit sub imbecillitatis specie? Ipse, ac sui fuerit pauperes, sine auctoritate in mundo: Se inimici ab ipso ulsi sunt, & superiores fuerit: Invalere in eum, nec ullus eos avertit, accusarunt perperam, nemo inquisivit de injuria, miserè

trucidarunt, morti nullus obstitit, tremuit in certaminis sui aditu; contristatur, taedio afficitur usque ad mortem, induciasque à Patre postulat, nec exauditur, traditur adversariis, daturque in praedam cruciatibus tam saevis ut de iis silere nequeat: Neque vero aequius actum est cum ipsius Discipulis & sectatoribus; quisquis de eo eiusque doctrina verbum profert è Synagoga excluditur, immo eicitur ex hominum cœtu, pro infano habitus, pro impio & sacrilego; nullus est Iudex, nec Ræses, nec Magistratus, neque Gubernator Provinciae; nullum est iudiciale forum, neque tribunal quin eos arguat, accuset, persequatur; id enim & ad exquisita supplicia, ad mortem horribilem & execrandam; fures, homicidæ, parricidæ, rei læsæ majestatis, & sacrilegi ac sceleratissimi quique puniuntur mirius quam Christiani; ferrum, gladius, rotæ cultorum acie, mucronibus & novaculis armatæ, forcipes igne ardentis, sulphur, pix, liquatum plumbum, flamma fornacesque censentur tormenta esse leviora ad plectendum hæc scelus. Atramentum *Virtus in infirmitate perficitur*, tantæ fortitudinis & potestatis est, ut quæcunque se contra opponunt, contradicunt, & vexant, perumpat cum victoria, suumque Regnum supra strages caedesque constituat. Quod plures Christiani maculantur, eò multiplicantur magis: sanguis Martyrum sanguis est Christianorum. Objectum fortitudinis, est ingens, arduum ac difficile aliquod facinus atque nihil magis magnificum est quam ad sua consilia convertere, quidquid inimici nostri ad nostrum exitium apparaverant. Ita o Christiani, si Deus velit ostentare vim suam ad generosum cor firmandum, id efficiet sub specie summæ infirmitatis. S. Athanasium exponet generali totius orbis defectioni tumultuque; eum in certamine solum relinquet, ut sæcula omnia mirentur constantiam, vimque animi tam sancti militis,

qui solus in gradu firmus restitit Imperatoribus Arrianis, tot Regibus Ducibusque, tot urbibus, Provincijs, nationibusque integris.

At quomodo abdidit admirabiles Beneficentiæ suæ effectus, quis non obstupescet videns quot peccata, & mala in hoc mundo accedere permittit, quot in graves culpas electos suos prolabi? Cur nam (inquit aliquis) tot ætumnas & afflictationes in homines effudit, pestes, famem, bella, diluvia, terræmotus, generalesque reliquas calamitates, quæ probos malosque promiscuè involunt, electos sicut & reprobos? Quis non stupebit audire Simonem Stylitam, sanctitate quam sede sublimiorem, icu fulminis obteri, viros sanctimoniâ illustres à mari æquè absorberi in naufragij hiatu horribili, ac sceleratissimos? Ita beneficentiæ suæ effectus occultavit Deus, magnaue pars mortalium pro acerbitate accipienâ accepit, quod ille pro benefacto ipsis offert, adeo verum est quod ait S. Augustin in Enchiirid. cap. 27. Melius iudicavit Deus de malis benè facere, quàm nulla mala esse permittere: ac nemo existimare debet voluisse Deum acerbè agere in eos, quibus non permisit quicquam accidere quod in majus bonum ipsorum non cederet.

Verùm quàm pauci intellexerunt Iustitiam & æquitatem quam in gubernatione observat, videndo quantum inæqualis est in distributione bonorum, honoris, sanitatis & ingenij? Attamen quid justius quàm ut quisquis suum dat, donet id prout vult? Largiri æqualiter omnibus, suadoret id ex debito tribui, Si ea inæqualitas bonos aliquos fines spectat eius qui dat suum; si etiam fructuosa est iis qui accipiunt seu parum seu multum, quis non fatebitur nihil esse justius posse? Nolo hic sermonè producere illud demonstrando in distributione bonorum Salvatoris cum id nimis manifestum existat.

Caput hoc tantum finio dicendo illum præ-

riter dissimulasse Sapiëntiam suam suscipiendo consilia quæ ad ver labantur penitus in speciem ijs quæ sibi proposuerat. Atque id Regis est sapientis, adhibere media ad assequendum quod constituit, quæ videantur in contrarium ferri, ne ijs quorum interest sese illis opponant; atque hæc agendi ratio Salomonè digna est, ut infantem veræ matri salvum tueretur, simulate se velle ipsi necem inferre; sic Dei Filius reperit honorem in contemptu, pacem in bello, delectationem in tolerantia, divitias in paupertate, vitam in morte, resurrectionem in sepulchro, concentum faciens rebus discordantibus, & contraria uniens. Idem præstitit in Apostolis, quorum unus ita loquitur. 1. Cor. 6. *A dextris, & à sinistris, per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam, ut seductores, & veraces, sicut qui ignoti, & cogniti, quasi morientes, & ecce vivimus, ut castigati, & non mortificati, quasi tristes, semper autem gaudentes, sicut egentes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* Quibus verbis clarè ostenditur quod diximus.

III. Propositio, universum Regnum Filij Dei, eius Imperium, dominatumque in solo amore consistere, sive spectet ut in pace, seu consideretur gerens bellum & in conflictu. Nimum facilis est locus Evangelij, & Zachariæ Prophetæ, ut in eo diutius hæream: unde & ad læticiam, & ad confidentiam excitatur populus ad eius adventum: *Exulta satis filia Sion, & alter Evangelista, ex eodem sensu. Noli timere filia Sion.* Ratio communis est in verbis sequentibus: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus,* unde populi acclamatio, Hozanna, quod salutem significat, quam ab eo sibi populus deposcit, cum ab eo liberationem flagitat. Quid enim à Filio David cuius tantopere mansuetudo commendatur, secundum illud, *Memento Domine David & omnis mansuetudinis ejus,* expectare aliud Populus debuit nisi salutem, & liberationem? Cum enim plenus

plenas sit mansuetudine, qui *venit mansuetus*, pronus est ad misericordiam, atque ad beneficiendum.

Idem in loco Psalmi significatur, sed venustus, quia occultius. Quis enim non diceret Sceptrum ferreum esse imperii durissimi omnium, acerbissimi que signum, quandoque dem S. Scriptura, nunquam nobis puritatem, crudelitatem, intolerandumque pondus rerum omnium denotat melius quam ferro. Sic Deuteron. 3. Molesta servitus vocatur iugum ferreum, Deut. 4. Aegypti captivitas, fornax ferrea, Psal. 14. Severus carcer, manicae ferreae. Virga nihilominus ferrea, cum pro serptro sit Filio Dei, nobis significat regnum ipsius esse Imperium amoris, absque vi, absque coactione, absque violentia; adeo verum est id quod ostendimus in 2. propositione, eum abdidisse egregium gubernationis suae ordinem sub speciebus plane contrariis. *Vere tu es Deus absconditus*, exclamat Isaias cap. 45.

At sicut prima fronte sceptrum ferreum representat gubernationem acerbam, severumque Imperium; sic a se si quod exterius est, & quod apparet, attendamus, nullum unquam regimen gravius acerbiusque in mundo fuisse, gubernatione Filii Dei. Nam, Auditores, quid dicituri estis de eo Rege qui adigeret subditos suos ad deserendas opes, fortunas, & bonorum commoditates quin & facultatem iis haberet cuiusquam rei, unquam possidenda. Qui postquam spoliavisset, aut sacco induisset ac cilicio, paucissimo victu aleret, oneraret cibibus, nec esse quietos unquam sineret: Qui amoveret illos a loco nativitatis suae, a parentibus, amicis, notisque omnibus, cogeret eos nuntium remittere honori suo, & ut ipsos omnibus vitae oblectamentis privaret, ad aeternam damnaret servitatem, ad vitam in perpetuo luctu degendam, ad vivendum assidue in lachrymis & mœrore? Quid porro de illo qui servorum suorum optimos quosque ita nihili faceret, ut eos objiceret hostibus suis,

millies adhiberet ad equulei tormentum, alios ense concideret, sine pleteret alios, alios igne, inauditis alios cruciatibus; ediceret ne lacrymutam vel unicum, immo ne unum quidem suspirium emitterent: Insuper cogeret gratiam ipsi habere quod tam barbarè crudeliterque in eos ageret, hilarem vultum praeferre in tantis acerbitatibus, in tormentis canere, carnificinae suae instrumenta de osculari ac fovere? Nonne diceremus crudele hoc Imperium esse, sanguinolentum regnum, atque ut nihil dissimulem, sceptrum verè ferreum? Veruntamen, Christiani, quicquid mox dixi Iesu Christi est regnum, ea est eius gubernatio, ipsius Imperij haec ratio est. Attendite quo pacto se gerit in suos: Exiit eos bonis suis, aufert que habebant, & voto paupertatis reddit ad quidquam possidendum neque hereditate, neque acquisitione, neque alterius etiam liberalitate. Interdicit usu voluptatum, earumque etiam quae aliunde non prohibita sunt: quin & iis admittit illarum spem & facultatem voto castitatis: Eripit libertatem, sui que arbitrij usum, optionem actionis suae, suaeque vitae ductum, voto obedientiae: eodem, procul eos removeret a suis, a patria, ab aedibus propriis, ac saepe illos inde in perpetuum exules facit, damnatque alios ad assiduum in solitudine carcerem, ad aeternas alios lachrymas, ipsos cum poenitentia copulando, ut de iis dicatur, Et habent pro conjugue luctum, alios denique ad labores nullo modo & exitu nisi morte finituros. At quo pacto agit cum Martyribus. optimisque servorum & amicorum fidelissimis? Horrendum est id vel tantum cogitare: Nihil parcius leniusque se in eos gerit quam in hostias, victimasque, seu in arietes destinatos lanienae. *Propter te mortificamur tota die, & astimati sumus sicut oves occisionis*, Eos efficit mundi purgamentum, faciem vulgi, ludibrium & execrationem nationum, crudelitatis escam, infamam petulantiae, obiectum carnificinae, inju-

utiæ materiam: eos obligat ad dandum sanguinem suum, vitamque in mille tormentorum usu, neque vult eos lamentari, totque rerum iacturam desistere, sed arbitrari se felices, amplectari patibula, admove se ad cruce exoculari vincula, gratiam habere tortoribus, & orare pro tyrannis à quibus necantur: Nonne oportuit sceptrum esse ferreum quo obligarentur, subiicerenturque tantæ incommodorum diritati? Oportebat sanè amorem aut illud sceptrum esse aut manum quæ id gestaret. O quàm rectè illud noverat Sapiens cum dixit in Canticis, *Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio: lampades eius lampades ignis atque flammæ: aqua multam non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam.* At At illius videte severitatem; & quàm immisericors est. Quot homines ad inopiam redegit propter amorem Salvatoris verbulum unum Evangelii, *Vade, vende omnia quæ habes & da pauperibus?* Multa millia fortunis omnibus nudavit. Serapion spectatæ vir conditionis, ab eodem illo exutus & ad nuditatem adductus, nihil præter Evangelistarum codicem sibi reservaverat, quem sub axilla ferebat, ibatque per urbem vicatim clamitans, ille æne spoliavit, Quot mortales ipsos armavit, immisericordes in corpus suum eos reddendo, brevi monito Evangelii, *Regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud?* Nihil in speciem clementius est amore: ita planè est. at dicere ausim, re ipsa & verè nihil esse acerbius, Eius enim verò instructum attendite Vestes ornatosque ipsius sunt instat armamentarii, arcus, sagittæ, p-haterra, faxque; at ubi jacula ei desunt, seipsum immitit ad inferendum vulnus, ictumque exitiosorem infligit, neque unquam aberrat. Prohi Deus! quod acerbitates in amore! quanta severitas in sceptro Filii Dei! præceptum Confessionis, condonandi iniurias, benè merendi de inimicis mandati ieiunium, orationem austerioremque victum: Afflictandi carnem suam, mandandi appeditiones, coercendi cupidita-

tem, adversandi sibi metè assiduè. Hæc sunt ad quæ nos amor adigit, præstat in pace.

Quid autem in bello & in certaminibus agere ipsum putatis? *Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Prodi mi Rex proflus gloriose, bellicose & fortissime, prodi in campum. At ne idcirco putatote, Christiani, cum desinere Regem amoris nominati, Proprium amoris esse bellicolum: semper est armatus: & quidem audite quæ addit Psalmista in divino suo Epithalamio: apponit gladium ad latus: non igitur ad usum sed ad ornatum: at vultis arma ei accommodata, & propria? Specie tua & pulchritudine tua, intende, prospere procede & regna. Et inferius, Sagitta tua acuta, populi sub te cadent, in corda inimicorum Regis, Quamquam nulla ipsi meliora sunt arma, quàm sceptrum. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Nonne vobis strenuus Imperator videtur, qui hostium aciem pertumpit, turbat ordines, vim manibus ulos infringit, concidit omnia, universa labefactat, tanto successu & ea facilitate, ut si vala fictilia confringeret virgula ferrea. Vobis tamen austerissimè afferere illud in tantæ severitatis viâ, exercere eximium amorem; atque ut acerbe agit adversus hostes suos, ita eò magis effere misericordie suæ opera. Non modo quia secundum S Hieronymi, multorumque aliorum aucthorum interpretat onem Deus agit instar figuli qui sumens argillam, glutinosamque terram, unde vala fingat si quod vitium in aliquo animo advertit, illud effringit, destruitque, quantum materies adhuc mollis est. neque ignea perferentis, subigitque iterum priora vitia corrigens; si Deus expolit eos. Quos huius vitæ tempore, atque afflictationibus, & experimentis vitia quæ ipsis inlunt emendat: Sed imprimis quoniam Deus nunquam te magis misericordem, clementemque ostendit, quàm ubi crudelem in hostes suos eadem exercet. Quia verò id primo aditu continet paradoxum, doctri,*

doctrinamque inauditam, eius fontem vobis aperiam necesse est. Valde usitata est in Scriptura loquendi formula, explicare justificationem peccatoris, mundi conversionem, extinctionem Idololatriæ, vocabulis quæ significant bellum certamen, victoriam, cædem, internecionem, vastationem & everisionem imperij, quoniam peccatum erexit regnum adversus Filij Dei regnum. Cum autem generali defectione nationes universas istud commoverit in legitimum Principem, hic dominatum recuperare non potest nisi armorum vi, cruentoque prælio, quod omnia igne ac sanguine compleat; nulli rei parcendo, quoad peccatum deleverit & infidelitatem. Atque ut nihil peccatum destruit præterquam justitia & sanctitas, ratioque unica evertendæ impietatis sit in eius locum substituere religionem, ac virtutem, consequens est, ut constitui stabilisq; religio & sanctimonia non possit, nisi horribili cæde ac internecione; abundanter sanguinem fundendo. Verum audiamus loquentem S. Scripturam. Psal. 97. *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis*: S. Augustinus per eas naves intelligit, omnes terræ nationes, quæ superbiæ flatu tumidæ, vela adversus Ecclesiam expandunt: Quarum superbiam Christus evertit, quando eas ad fidem traduxit. Psal. 67. per allusionem ad Davidis bella, Christi victoriæ narratur in mundi conversione: Vbi versu 22. dicitur; *Deus confringet capita inimicorum suorum*, &c. ut intingat pes tuus in sanguine: ubi Genebrardus ait in sacra Scriptura hostium clades non tam significare abolitionem, quam conversionem: idque docet Rabbini, ut à Kimhi & Aben-Ezra. Psalm. ceci ait 96 *Ignis ante ipsū præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius*, quod Ambros. Lucæ 12. de Charitatis igne exponit: Psal. 103. *Deficiant peccatores à terra, & iniqui ita ut non sint*: Basil. ait. Non ut pereant erat, sed ut convertantur: Psal. 149. *Et gladij ancipites in manibus eorum: ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in*

populis ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manibus ferreis: ut faciant in eis iudicium conscriptum, gloria hac est omnibus Sanctis eius Certum est Apostolos non alio bello aggressos esse gentes, quæ prædicatione & conversione: Hinc illud *increpationes in populis*, quod non est aliud quam eos, peccatores esse convincere, & saluari pœnitentiæ subicere. Lege ibid. Augustinū quæ ratione Sancti pugnent gladio spiritus: Pagani (ait) occiduntur cum Christiani fiunt: quia quæro ego Paganum, & non invenio: Ergo mortuus est Paganus; nam si non occiduntur, unde dictum est *Petto macta, & manduca*: Isai. 34. *Indignatio Domini, super omnes gentes, furor super universam malitiam eorum interfecit eos, & dedit eos in occasionem, &c. Quia dies ultionis Domini, annus retributionum iudicij Sion, &c. Nocte & die non extinguetur, in sempiternum ascendet fumus eius*. Nomine Idumæ intelligit Montanus Romanum Imperium; Romam in urbe Bosta; incendium interpretatur ignem Evangelij: Sophon. 3. *In igne zeli mei devorabitur omnis terra: quia tunc reddam populis labium el: etū, ut invocent omnes in nomine Domini, & serviant ei humero uno*. De igne Evangelij interpretatur S. Hieronymus, De eodem accipe quod dicitur in Apocal. de urbe Roma sub figura Babylonis, cuius incendium dicitur semper duraturum.

Exiis omnibus apparet, iracundiam Dei adversus nationes, prælia, victorias Messæ, cædes, stragèsq; ab illo insigni bellatore editas, non fuisse, nisi admirabilis eiusdem clementiæ, benevoliq; amoris effectus. Vivificando interimit, perdit salvando, vitæ largiendo trucidat: excessus iræ ipsius, bonitatis excessus est: acerbissima eius vindicta, est generalissima venia; unde concludi facile potest, illum in pace & bello esse Regem amoris.

Pro conclusione. Cum nemo sit qui non sub aliquo vivat imperio, & ad aliquem Regem non pertineat, hoc est, vel ad Christum,

vel ad Diabolum; cum regnum Diaboli sit tyrannicum, & consequenter crudele, durū furiosum; Sequitur Christi regnum esse legitimum, & consequenter regnum amoris. Ne quis autem huius nominis suavitate decipiat, scire unusquisque debet amoris imperium non esse molle & delicatum, sed forte & imperiosum. Vide enim quò perducatur amoris imperium; cui nihil unquam satis, immò ut ille loquitur, etiam de impossibilitate non capit solatium. Certè si amor sit in pœnitent-

re, quid non efficit? quid non exigit? Quod si sit in homine innocente, aut homine perfecto, quas non exercet tyrannides? quò hominem non perducit? Hoc satis in se experitur, quicumque amat; hoc omnis qui amabit, Amabat ille, & fac, quod vis. Sed si amas, id facies quod ille volet. Fœlix qui novit, miser qui nescit; Hoc experiri nobis donet qui solus amorem dare potest: qui solus amorem nostrum meretur: qui solus amorem nostrum potest compensare, Iesus Christus. Amen.

FERIA SECUNDA.

HEBDOMADÆ SANCTÆ.
CONCIO PRIMA.

De præparatione ad mortem.

Sine illam ut in diem sepulturæ meæ seruet illud. Ioan. 12.

IN domo Simonis Leprosi in Bethania mirabile instituitur Christo conviviū, quod & vitæ & mortis est. Certè in omni convivio utrumque reperitur: comedunt enim homines ut vivant; & ferè in hominibus causa mortis est alimentum: sed in hoc convivio illud est præcipuum quod sit convivium vitæ: Nam quia Christus Lazarum suscitaverat in Bethania, cum Christus illuc venisset fecerunt ei cœnam ibi ut ait textus: additur etiam Lazarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo: vere resurrectionis testis existens. Ut autem scias esse convivium mortis, Maria accepit libram unguenti nardi pistici præciosi, quo unxit & pedes & caput Christi est interpretatus, un-

ctione mortis: unde subdit, *ut in diem sepulturæ meæ seruet illud*; quasi diceret, hæc unctio facta est in officium sepulturæ meæ unxit enim me sicut solet ungi corpus mortuum Christus itaque non ad delicias hoc officium accepit, sed ut sepulturæ officium, plusque fecit Magdalena quam putavit; nam & viventi, & mortuo officium reddidit; ac sicut aliquando præveniendâ erit à Christo, qui ei apparebit vivus, cum mortuū requiret; ita nunc Christi mortem prævenit, & vivum, ungit ut mortuum, unde dicitur, Marci 14. *Prævenit ungere corpus meum in sepulturam.* Vide itaque diversa duarū sororum officia. Martha ministrabat; Lazarus discumbebat; Maria ungebat

Primum